

Skedar

Det mittk väl vara länge sedan man
började med hornskeदार, ty det hade ju med
jakten att göra, och jakt och fiske var ju forn-
tidens levebröd. Det kan väl tänkas att man gjorde
redskap att äta med lika väl, som yxor ~~av~~ horn
östen, som man slog ihjäl varandra med. En man
som tillfälligt gick, som gärdshandlare i prästod
att det föss fanns fina hornskeदार av fjorthorn.

Fjorthorn var hårdare än oxhorn. Alla horn kokades
och prässades. Det var väl sant men i denna
orten har man inte sysslat med att göra
hornskeदार till nåsallt någon sade, att det
är 100 år sen folk använde detta slag ~~av~~ mat-
skedar. Det var nog att gå för långt. Han hade för
sig, att de kommo ifrån Dalarna eller någon koral-
bygd. Jag kommer i hög att jag ofta såg horn-
skedar hos gamla folk. De ville gärna spricka

Lufs. 86
1

ACC. N:R M. 12186:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

och vid varme kunde de bli mjuka. Men man kan
tro, att hornskedas var en aning finare än de
av trä. Horn var ju värre att arbeta än trä.
Enkle folk hade nog trä o' hornskedas till i mitten
av 1800-talet. S. k. herrskap hade silver och ten.
Farmor född 1817 i Skatelöv, brukade tala om, att
hon var "karnflicka" åt en pojke i Tosp. ^{en stas gård} Denne
var mycket kostskänd, när han skulle äta, togs
ibland fram en säck med silversaker. När han
fick ha dessa, att titta på, böjde han äta.
Och så, de jösmögna brukade ha silver på den
tiden och längre tillbaka. Träskedarna behövdes
i köket. Far var van vid att smicka. En gång fick
vi barn var sin träsked. De voro något mindre
än vanliga skedas. Vi tyckte inte mycket om
den, det var bättre att äta med en tesked
Det behövdes en så bred men. Detta var omkring
60 år sen. På den tiden pratade de gamle om att

att för länge sen hade var och en ett mäske på sin sked. Efter måltiden sleekade var och en av sin sked och lade ner den i "bordlådan" En låda i matbordet, som brukades till sådant. Detta var ju en dålig hygien. Skenskedan var en lång sked mycket större än en vanlig träsked. Det var ju vanligt förr på landsby att männen voro sysselsatta med att gösa slevar, grytskedas, spannas, enkorgar, slagor, att träska med, o. d. under de långa vinterkvällarna. Det fanns skedar av metall, det var bläck, som hade något överdrag av vitare metall, den gick fort av varför de lätt rostade. Något längre fram fanns det britanniametal. Dessa voro blanka och sågo granna ut. Folk, som inte köpte silverskedar, använde dem till firbruk. De användes som present vid giftermål o. d. Senare funnos skedar av aluminium. De voro ju lätta och bra så länge de höll, men de gick fört sönder.

ACC. N:R M. 12186:4.

Dosor o.d.

Det går inte att taga reda på var eller hur
hornskedar tillverkades någon, som sålde vävskedar
hade hornskedar till salu. Det blir att lämna
skedarna åt sitt öde. och beskriva hur smes-
gubbar gjorde smidosor. De brukade skära
ett horn lagom till en dosa. hornen lades i blöt
När det legat en tid, kunde alla hinnor och ojämna-
heter skrapas bort. När hornet var i ordning, brändes
det över ett trästycke, som var avlångt något
grövre uppåt. Hornet grässades uppåt, så att
det satt fast. I den ställningen fick det vara
tills det blev torrt. Sedan togs hornet från sin
form. Det filades och putsades och behandlades med
sandpapper. Sedan gjordes ett lock av trä i det
sattes en leit skinn, som handtag. Bottenen var
av trä. Nu filades dosan, så den blev riktigt
fin och så var den färdig. Så var det vävskeds-
brokar. De gjordes av trä och hade formen av ett

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

ACC. N:R M. 12186: 5.

Även fanns det ett kruthorn. Det hade botten
av trä avsmalnade uppåt ett hål, som sattes
en kork i. Det täppte till och höll krutet törrt.

Som barnunge hade jag in stora skåch för kruthornet
och bössan. Tjälsterhorn behandlades på samma
^{som till dosor} ~~och~~ ^{men} det behövdes ingen form då det var ~~sunda~~
Åhorn De lägo i blöt kokades och gjordes släta
och fina sedan torkades de. De grövre hornen
lämpade sig för vida tjälster. De smälare för
isterband.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5.